

НАУКОВІ ЗАПИСКИ

*Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського*

Серія: Педагогіка і психологія

№ 31 • 2010

УДК 371+15
ББК 74.00+88.40+88.840
Н 34

НАУКОВІ ЗАПИСКИ
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського
Серія: Педагогіка і психологія
№ 31 · 2010 р.

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського від 26 травня 2010 р. (протокол №10)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

В.І. Шахов – доктор педагогічних наук, професор (головний редактор)
М.І. Сметанський – доктор педагогічних наук, професор (заст. головного редактора)
Г.С. Тарасенко – доктор педагогічних наук, професор
Н.Г. Ничкало – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПН України
О.В. Сухомлинська – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПН України
Г.О. Балл – доктор психологічних наук, професор
Б.А. Брилін – доктор педагогічних наук, професор
Р.С. Гуревич – доктор педагогічних наук, професор
Н.Є. Мойсеюк – доктор педагогічних наук, професор
М.В. Савчин – доктор психологічних наук, професор
В.М. Галузяк – кандидат психологічних наук, доцент
М.І. Томчук – доктор психологічних наук, професор
О.В. Шестопалюк – кандидат педагогічних наук, професор

Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія: // Зб. наук. праць. – Випуск 31 / Редкол.: В.І. Шахов (голова) та ін. – Вінниця: ТОВ фірма «Планер», 2010. – 420 с.

Редактор: **О.М. Тіщенко**
Комп'ютерний набір: **Н.Р. Опушко**
Верстка: **В.П. Король**

© Автори статей, 20

ЗМІСТ

ПИТАННЯ ТЕОРІЇ

<i>Буркова Л.В.</i> ЦІЛЬОВІ ОРІЄНТИРИ ІННОВАЦІЙ В ОСВІТІ.....	9
<i>Raweł Kijo</i> WYCHOWANIE FIZYCZNE W PERSPEKTYWIE ZAŁOŻEŃ NOWEJ PODSTAWY PROGRAMOWEJ 2009 W POLSKIM SYSTEMIE EDUKACJI.....	15
<i>Коломієць А.М.</i> ПРОБЛЕМИ ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВОЇ НЕРІВНОСТІ В ОСВІТІ.....	21
<i>Костогриз С.Г., Красильникова Г.В., Ткачук Г.С.</i> РОЗВИТОК ПОНЯТТЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ВИЩИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ТА ЇЇ ОЦІНЮВАННЯ.....	25
<i>Краєвська О.Д.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗАСОБАМИ ОСОБИСТІЧНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ОСВІТИ.....	32
<i>Dr Barbara Olszewska</i> ROZWOJ KWALIFIKACJI ZAWODOWYCH DZIECI JAKO WYZWANIE DLA WSPÓŁCZESNEJ EDUKACJI.....	36
<i>Шахов В.І.</i> ВИХОВНІ ТА НАВЧАЛЬНІ МОЖЛИВОСТІ СТИЛІВ ПЕДАГОГІЧНОГО СПІЛКУВАННЯ.....	42

ДИДАКТИКА

<i>Блажко О.А.</i> ВИКОРИСТАННЯ ПРОЕКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ У НАВЧАННІ УЧНІВ ХІМІЇ.....	48
<i>Бондар С.П.</i> ЧИТАЦЬКІ ІНТЕРЕСИ ТА ЇХ РОЛЬ У ФОРМУВАННІ ПІДЛІТКІВ.....	52
<i>Загоруй Р.В.</i> ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО ФОРМУВАННЯ УЗАГАЛЬНЕНИХ ПРИЙОМІВ РОЗУМОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ МАТЕМАТИКИ.....	59
<i>Імбер В.І.</i> ОСОБЛИВОСТІ УЯВЛЕНЬ ПРО ВЕЛИЧИНУ ПРЕДМЕТІВ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	66
<i>Ковтонюк Г.М.</i> САМОСТІЙНА ПІЗНАВАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ ШКОЛЯРІВ ЯК ЕФЕКТИВНА ФОРМА НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	71
<i>Комарівська Н.О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗМІСТУ ТА ПРОВЕДЕННЯ ІНТЕГРОВАНИХ УРОКІВ ЧИТАННЯ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	75
<i>Косовець О.П.</i> ПРИНЦИПИ СИНХРОННОГО НАВЧАННЯ ІНФОРМАТИКИ СЛУХАЧІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ.....	81
<i>Левчук О.В.</i> ДИДАКТИЧНИЙ КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ МАТЕМАТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ.....	

<i>Мерва Л.</i>	ПРОБЛЕМИ ВИЯВЛЕННЯ ТВОРЧОЇ ОБДАРОВАНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	91
<i>Москалюк О.І.</i>	ЗАГАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ....	96
<i>Петрук В.А., Прозор О.П.</i>	АНАЛІЗ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ».....	101
<i>Шевченко Л.С.</i>	РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ СТУДЕНТІВ ЯК ЗАСІБ ПІДГОТОВКИ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	105

ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ

<i>Бойван О.С.</i>	ПЕДАГОГІЧНА КВАЛІМЕТРІЯ У ВИЗНАЧЕННІ ЯКОСТІ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	110
<i>Ващенко Л.Ф.</i>	ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ЧУЙНОСТІ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В ІНКЛЮЗИВНОМУ КЛАСІ.....	115
<i>Зайчко В.О.</i>	ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНИХ УМІНЬ В ПРОЦЕСІ ЗАНЯТЬ АМАТОРСЬКОГО ОРКЕСТРУ НАРОДНИХ ІНСТРУМЕНТІВ.....	122
<i>Костюк Л.В.</i>	СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ЯК ФІЛОСОФСЬКО- ПЕДАГОГІЧНА КАТЕГОРІЯ.....	126
<i>Удич З.І.</i>	ДЕФІНІЦІЯ «НАСТАВНИК» В КОНТЕКСТІ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОВИХОВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ.....	130

ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

<i>Максимчук А.Л.</i>	ПІДГОТОВКА ЛІКАРІВ НА ПОДІЛЛІ (КІНЕЦЬ ХІХ - ПЕРША ПОЛОВИНА ХХ СТОЛІТТЯ).....	136
<i>Стражнікова І.</i>	ПОНЯТІЙНИЙ АПАРАТ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У ДОРОБКУ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИХ ПЕДАГОГІВ ПЕРШОЇ ТРЕТИНИ ХХ СТОЛІТТЯ (теоретичні основи розвитку).....	141

ПОРІВНЯЛЬНА ПЕДАГОГІКА

<i>Грабар Е.В.</i>	ТЕСТ ЯК ЗАСІБ КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ УЧНІВ У ПЕДАГОГІЦІ США.....	145
<i>Костенко Н.І.</i>	СТРУКТУРНА ТА ЗМІСТОВА МОДЕРНІЗАЦІЯ ПРОФІЛЬНОЇ СТАРШОЇ ШКОЛИ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ В УМОВАХ БЕЗПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ.....	150
<i>Чайковський М.</i>	ОСВІТА ДІТЕЙ І МОЛОДІ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В США НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ.....	

<i>Чорний В.М.</i> ДЕЯКІ АСПЕКТИ КРИТИКИ ТЕСТІВ УСПІШНОСТІ В США.....	162
--	-----

СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

<i>Волошина О.В.</i> ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	166
<i>Галатир І.А.</i> ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА ДО РОБОТИ З СОЦІАЛЬНИМИ СИРОТАМИ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА.....	171
<i>Галімов А.В., Церклевич В.С.</i> КАТЕГОРІЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ У КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «СОЦІАЛЬНА РОБОТА».....	176
<i>Делик І.С.</i> ДИДАКТИЧНІ УМОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ.....	183
<i>Романовська Л.І.</i> РОЛЬ ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ В ПРОЦЕСІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЧЛЕНІВ ДИТЯЧИХ ГРОМАДСЬКИХ ОБ'ЄДНАНЬ.....	188
<i>Сорочинська В.Є.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ.....	194
<i>Столяренко О.В., Щорс В.В.</i> СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ РОБОТИ З ДІТЬМИ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ.....	202
<i>Форостьян О.І.</i> РОЗВИТОК ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ З СЕНСОРНИМИ ПОРУШЕННЯМИ В УКРАЇНІ ХХ ст.....	205
<i>Хлестова С.С.</i> ФОРМУВАННЯ ДЕОНТОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ, ЩО ПРАЦЮЮТЬ З ДІТЬМИ, ЯКІ ЗАЛИШИЛИСЬ БЕЗ БАТЬКІВСЬКОЇ ОПІКИ....	210
<i>Ченіль О.Є.</i> СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ З УЧНІВСЬКОЮ МОЛОДДЮ В SOS-KINDERDORF АВСТРІЇ.....	214
<i>Яким Ю.В.</i> РЕАЛІЗАЦІЯ ІДЕЇ СІМЕЙНОЇ ОПІКИ НАД ДІТЬМИ-СИРОТАМИ У ГРОМАДСЬКО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ К.ЄЖЕВСЬКОГО.....	218

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА

<i>Галузяк В.М.</i> КОРЕКЦІЯ ОСОБИСТІСНИХ ДЕТЕРМІНАНТ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ.....	223
<i>Голева Т.В.</i> ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО ФАХОВОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	231
<i>Городиська О.М.</i> СТРУКТУРА ТА ФУНКЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОГО САМОАНАЛІЗУ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ.....	

<i>Гусак Т.М., Пішванова В.О.</i> ВИВЧЕННЯ ОСНОВ ДІЛОВОГО СПІЛКУВАННЯ ІНОЗЕМНОЮ МОВОЮ У СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ З ПОГЛИБЛЕНИМ ВИВЧЕННЯМ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У КНЕУ.....	240
<i>Даниленко О.Б.</i> АНАЛІЗ СТАНУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЗА КОНТРАКТОМ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИЦІ.....	245
<i>Дуганець В.І.</i> ОСОБЛИВОСТІ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ.....	249
<i>Єленич Л.С.</i> ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ У МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ ГОТОВНОСТІ ДО ПРОЕКТНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	254
<i>Заблоцька О.С.</i> МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ З ХІМІЇ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ОКСИГЕНОВМІСНИХ ОРГАНІЧНИХ РЕЧОВИН СТУДЕНТАМИ-ЕКОЛОГАМИ.....	258
<i>Зарубінська І.Б.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ МОТИВІВ ОВОЛОДІННЯ СОЦІАЛЬНО-КОМПЕТЕНТНОЮ ПОВЕДІНКОЮ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....	262
<i>Зелененька І.А.</i> ЗВЕРНЕННЯ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЗАСІБ ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ.....	269
<i>Зєня Л.Я.</i> СПЕЦІАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ ТА ОСОБИСТІСНІ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПРОФІЛЬНОЇ ШКОЛИ.....	274
<i>Кадемія М.Ю., Шестопал О.В.</i> ВИКОРИСТАННЯ ВИСОКОТЕХНОЛОГІЧНОГО ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА У ВИВЧЕННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	279
<i>Канюк О.Л.</i> ПІДХОДИ ДО ВИРШЕННЯ ПРОБЛЕМИ СПРИЙМАННЯ ІНШОМОВНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІМИ ФАХІВЦЯМИ.....	284
<i>Каплінський В.В.</i> ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОНЯТЬ «ЗНАННЯ», «НАВИЧКИ», «ВМІННЯ» В КОНТЕКСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ.....	288
<i>Корнєщук В.В.</i> ЕФЕКТИВНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ В АСПЕКТІ ПРОФЕСІЙНОЇ НАДІЙНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ.....	295
<i>Котикова О.М.</i> ЗАВДАННЯ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ ТА ПІДХОДИ ДО ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ.....	299
<i>Кравець Р.А.</i> ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ З МЕТОЮ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	305
<i>Лавров А.І.</i> СТРУКТУРА, КРИТЕРІЇ ТА РІВНІ СФОРМОВАНOSTІ ФАХОВИХ ЗНАНЬ МАЙБУТНІХ КВАЛІФІКОВАНИХ РОБІТНИКІВ-БУДІВЕЛЬНИКІВ.....	311
<i>Мартиненко Н.В.</i> ФОРМУВАННЯ МЕТОДИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	

Марцінко Т.І., Тимощук Н.М. ДО ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ НЕВЕРБАЛЬНОГО СПІЛКУВАННЯ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ.....	323
Нестайко І.М. ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧЕ НАВЧАННЯ У СУЧАСНІЙ ПОЛЬСЬКІЙ ШКОЛІ.....	326
Нестерович Б.І. ПРОБЛЕМА МУЗИЧНО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ ПСИХОЛОГІЧНИХ ПІДХОДІВ.....	329
Палічук Ю.І. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ ЕКОНОМІЧНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ.....	335
Радванський А.І. КРИТЕРІЇ, ПОКАЗНИКИ ТА РІВНІ СФОРМОВАНOSTI ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У КУРСАНТІВ.....	340
Рум'янцева К.Є. РОЛЬ КОМП'ЮТЕРНОГО МОДЕЛЮВАННЯ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ.....	346
Василенко Г.Л., Рябоконт О.В., Тищенко Л.Т. ОСНОВНІ НАПРЯМКИ ОПТИМІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНИЙ В ГРУПАХ АНГЛОМОВНИХ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ.....	350
Сеньовська Н.Л. МЕТОД КОНКРЕТНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ СИТУАЦІЙ У КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕГУЛЯЦІЇ.....	355
Творун О.В. ДІАГНОСТИКА СФОРМОВАНOSTI НАВИЧОК САМООСВІТИ У СТУДЕНТІВ ТЕХНІЧНИХ ВНЗ ТА ВИБІР НАПРЯМКІВ ЇХ УДОСКОНАЛЕННЯ.....	361
Тихолаз С.І. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНOSTI МАЙБУТНІХ МЕДИКІВ.....	364
Тульська О.Л. ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ ЯК ЗАСІБ МОДЕЛЮВАННЯ ПРЕДМЕТНОГО І СОЦІАЛЬНОГО КОНТЕКСТУ МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЕКОЛОГІВ.....	371

ПСИХОЛОГІЯ

Дімура Г.О. КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА КАТЕГОРІЯ ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ.....	378
Клибанівська Т.М. МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ ПСИХІЧНИХ СТАНІВ СТУДЕНТІВ.....	384
Султанова Е.В. ПОНЯТТЯ САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ. ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ.....	

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ФАХІВЦЯ**

(матеріали VI регіональної Міжвузівської науково-теоретичної конференції, Барський гуманітарно-педагогічний коледж М. Грушевського, м. Бар, 18 березня 2010 р.)

Діхтяренко А.М.

ПОЕЗІЯ НЕОКЛАСИКІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ (НА
ПРИКЛАДІ ВИВЧЕННЯ ЖИТТЯ І ТВОРЧОСТІ М. РИЛЬСЬКОГО)..... 393

Матвієнко Н.А.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ ДО ВИКОРИСТАННЯ
МУЗИЧНО-ДИДАКТИЧНОЇ ГРИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ..... 396

Подолінний А.М.

МИХАЙЛО КОЦЮБИНСЬКИЙ ТА ІВАН БУНІН: КАПРІЙСЬКІ СТОРІНКИ
ЖИТТЯ І ТВОРЧОСТІ (до вивчення життєпису М.Коцюбинського в школі)..... 401

Самборська О.Д.

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ
ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ГУМАНІТАРНИХ ВНЗ..... 404

Слугоцька В.М., Юзько Т.М.

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН У
ГУМАНІТАРНОМУ КОЛЕДЖІ.....

ДИДАКТИЧНИЙ КОМПЛЕКС НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНТЕГРОВАНОЇ МАТЕМАТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень. Ринкова економіка істотно підвищує вимоги до якості підготовки випускників аграрних університетів. Сучасний економіст-аграрій високої кваліфікації має вільно орієнтуватися у різноплановому колі професійних питань, грамотно ставити задачі, знаходити оптимальні методи їх вирішення, уміти вибрати потрібний пакет комп'ютерних програм.

Як наука про об'єктивні причини функціонування і розвитку суспільства, економіка користується різноманітними кількісними характеристиками і великим числом

математична модель як інструмент дослідження і прогнозу економічних явищ. Не зважаючи на те, що активно використовувати математичний апарат можливо тільки оволодівши необхідними знаннями з області аксіоматичної математики, інтегруючи, в межах економічної діяльності в галузях АПК, знання з багатьох областей (математики, біології, географії, хімії, інформатики та ін.), майбутній фахівець тим самим здобуває можливість цілісно охопити коло професійних проблем [1].

Істотною характеристикою ринкової економіки на сучасному етапі є економічна свобода, тобто можливість самостійно ухвалювати рішення з пошуку і вибору форми, вигляду і сфери господарської активності, методів її здійснення, використанню продукту і доходу. Це вимагає нових якостей у фахівців: гнучкості, мобільності, широти мислення, рефлексії [2].

Зазначене вимагає постійного оновлення компонентів професійної освіти, розробку та впровадження нових педагогічних технологій, з пом'як ними і інтеграційних [3-6].

Постановка завдання. Розкрити сутність та зміст дидактичного комплексу навчально-методичного забезпечення інтегрованої математичної підготовки фахівців, його особливості та характеристики як засобу оптимізації професійної підготовки фахівців.

Виклад основного матеріалу. Комплекс дозволяє забезпечити підготовку, що відповідає сучасним вимогам до підготовки фахівців.

Метою навчального комплексу є:

- реалізація інтегрованого вивчення вищої математики та елементів спеціальних економічних дисциплін на базі математики;
- формування розгорнутих уявлень про економічну дійсність в галузях АПК, її глибоке фундаментальне підґрунтя;
- побудова надійної бази для здобуття майбутніми економістами-аграріями подальших професійних знань;
- вироблення у студентів самостійності та уміння застосовувати теоретичний матеріал до кількісного аналізу практичних задач;
- розвиток системного мислення;
- формування інформаційної культури;
- формування здібностей та потреб до розширення та поглиблення системи взаємопов'язаних знань та поширення їх на зв'язки з іншими дисциплінами;
- формування узагальнених особистісних умінь і навичок, що мають, перш за все, практичну спрямованість.

Курс, побудований на інтегрованій основі забезпечує виконання наступних освітніх завдань:

- знайомство з основними розділами вищої математики, що необхідні для моделювання професійних завдань;

- демонстрація взаємозв'язків математики та економіки;
- розвиток навичок застосування математичних методів для аналізу професійних проблем;
- формування умінь до відбору та найпростішої обробки інформації.

Розроблений комплекс містить дидактичні матеріали (навчальні програми метапредметів з інтегрованим змістом «Математика для економістів-аграріїв» та контрольних робіт, тестових завдань, екзаменаційних білетів) та дидактичний комплект навчальних посібників і методичних вказівок, які містять теоретичний матеріал, завдання для практичних занять та самостійної роботи, довідкові матеріали.

Зміст дидактичного комплексу формується на основі нормативних документів, котрими нині керуються у процесі підготовки фахівців, вивчення основних тенденцій виробничої діяльності випускників у відповідності з перспективами та пріоритетами науково-технічного, соціально-економічного та соціокультурного розвитку та регулюється принципами науковості, системності, наступності, доступності у сукупності з принципами модульного навчання з використанням нових інформаційних технологій. Сутність дидактичного комплексу відповідає змістові повноцінного посібника, визначеною В.Безпалько, як комплексної інформаційної моделі педагогічної системи [7]. В ньому здійснено опис функціонування цієї системи, наводиться зміст навчання з врахуванням загальнодидактичних вимог, визначаються організаційні форми навчання для яких він призначений.

Дидактичний комплекс являє собою відкриту підсистему дидактичної системи, тобто залишається можливість його доповнення поглибленими навчальними посібниками, додавання нових посібників з інтегрованим змістом з інших дисциплін, на їхній основі створення факультативних циклів, наприклад «Вступ в спеціальність».

Основу комплексу складають навчальні посібники: «Математичний аналіз для економістів-аграріїв», «Математичний практикум для економістів-аграріїв. Ряди», «Теорія ймовірностей для економістів-аграріїв», «Математика для абітурієнтів аграрних вищих навчальних закладів» [8-11], які містять інформаційну частину навчальних модулів. В

організатором систематичної пізнавальної діяльності студентів, засобом управління в їхній самостійній пізнавальній діяльності. Вказані вимоги були реалізовані на основі оптимального поєднання доступності та науковості, широти та глибини викладання, строгості та наочності.

Посібник «Математичний аналіз для економістів-аграріїв» створено з метою реалізації модульної організації навчання з використанням нових інформаційних технологій на основі інтеграції вищої математики та економічних дисциплін. У ньому компактно наводиться математичний апарат, містяться приклади застосування математики в економіці, більшість з яких ілюструються розв'язками в середовищі Mathcad. Усюди, де це доцільно, дається економічна інтерпретація математичних понять, наводяться математичні формулювання економічних законів, розглядаються додатки вищої математики в економіці.

Посібник містить окремі розділи, які присвячені основам роботи в останній версії математичного програмного пакету Mathcad-14, завдання для самостійної роботи, завдання модульного контролю, тестові завдання.

Викладений матеріал належать розділам: диференціальне числення, функції багатьох змінних, інтегральне числення, ряди, елементи теорії ймовірностей та математичної статистики.

Особливістю згаданих посібників є практичні завдання, які візуалізують абстрактні поняття за допомогою конкретних прикладів. Це завдання наступних типів: 1) завдання, що

завдання, що сприяють кращому розумінню та засвоєнню нових понять; 3) завдання, що формують уміння та навички застосування розглянутих теорій в суміжних дисциплінах; 4) професійноспрямовані, які наближені за своїм змістом до спеціальних дисциплін та інюструючі галузі можливого застосування вивченого.

Ущільненню інформації, збільшенню її ємності, засновані на принципах інтеграції та оптимальної візуалізації сприяють наступні умови: комплексність теоретичного матеріалу, використання однакової символіки в суміжних дисциплінах та алгоритмічний метод викладення матеріалу. При цьому зовнішніми умовами ущільнення матеріалу є модульність побудови (компонування модулів навколо фундаментальних математичних понять) та застосування нових інформаційних технологій.

Дидактичний комплекс характеризується поліфункціональністю та варіативністю. В навчальних посібниках зібрані дидактичні матеріали, що виходять за межі державних стандартів. Відбір навчального матеріалу та його структура дозволяє його успішно використовувати студентам, що мають різні рівні підготовки.

Як вже відзначалось, навчальний матеріал характеризується комплексністю. В навчальних посібниках дидактичного комплексу цей принцип широко використовується в тих випадках, коли не страждає доступність викладення матеріалу.

Наступна особливість – це гнучкість як здатність дидактичного комплексу оперативно реагувати та мобільно адаптуватися до швидкозмінних зовнішніх умов, керувати процесом навчання з переходом до самонавчання. Оскільки, зміст курсу узгоджується з методикою модульного викладання – це дозволяє йому варіюватися та уточнюватися з урахуванням специфіки обраної професії, запитів студентів, особливостями місцевих ринків праці, можливостей освітньої установи та ін.

Навчальні посібники, їхня структура та побудова дозволили широко використати систему концентрованого навчання, яка вимагає цілісного підходу до отримання знань, тобто певних організаційних форм навчання.

Найбільш ефективна реалізація даного комплексу нами вбачається на діяльнісній основі, що передбачає, використання різних форм роботи. Наприклад, об'єднання студентів в постійні або тимчасові групи і в ігровій формі моделювання елементів майбутньої професійної діяльності. Навчальний курс може включати в зміст відразу декілька видів діяльності (винахідництво, виробництво, дослідження, проектування та ін.).

Комплекс має практичну та творчу спрямованість та націлений на врахування особистісних якостей студентів.

Для професійно-орієнтованих дисциплін комплекс може найбільш ефективно виконувати функції орієнтаційного курсу, який повинен розвивати уявлення студентів про взаємозв'язки з іншими дисциплінами, специфіку професії.

Ось приклад дидактичного опрацювання матеріалу, в межах згаданого комплексу, курсу вищої математики. Нами було встановлено, що динаміка розвитку будь-якої економічної системи є складною, багатопланою, суперечливою, тому в дослідженнях застосовується математичне моделювання. Такі моделі допомагають виявити системотвірні фактори та на основі пізнання їхніх закономірностей – описувати відповідні процеси. Особливістю моделювання циклів економічної динаміки є надання функціям, що формалізуються дискретної форми. Приймаючи наперервність часу, в ході аналізу будь-якого процесу все ж штучно створюється дискретність: процес розбивається на рівні за величиною відрізки – роки, квартали, місяці, тижні, дні. Так з'являється динамічний ряд, тобто кілька чи множина числових величин за різні, проте рівні за величиною періоди часу. Математичний опис таких циклів дозволяє вирішити низку важливих завдань:

- вивчення внутрішніх процесів явища;
- вивчення поведінки параметрів циклів під дією змінних значень факторів;
- використання да

– побудова системи моделей, узгодженість та синхронізація її інформації з системою управління процесом.

З метою формалізації таких циклів традиційно застосовують низку математичних методів – виділення трендів, спектральний аналіз, різницеви перетворення, регресійний та інтерактивний аналіз, метод розрахунку числових характеристик випадкових величин.

Поряд з тим, в останні роки серед вчених, що вивчають довгострокові тенденції в економічній динаміці, все більшу підтримку знаходять ідеї про необхідність розробки більш досконалих методів вивчення періодичних коливань. Необхідність використання нових математичних моделей, які аналогічні вже поширеним в дослідженні динамічних систем в фізиці, біології, екології, психології, лінгвістиці, визнається в багатьох роботах з теорії довгих хвиль. Наприклад, при дослідженні макроекономічної динаміки використовувалась система диференціальних рівнянь Вольтера-Лотка, що описує модель «хижак-жертва» в екології [12]. Вона цікава насамперед тим, що дослідження згаданих вчених були початком зародження так званої математичної екології. У цій моделі зміна чисельності популяції має коливальний характер, що часто спостерігається у природі (Рис1).

На рис.1 проілюстровано фазові портрети системи, тобто концентричні замкнуті криві, що оточують одну стаціонарну точку, яка називається центром.

Циклічна або коливальна динаміка знаходить свою відповідність в більшості реальних процесів. Нині в економічних дослідженнях фігурують

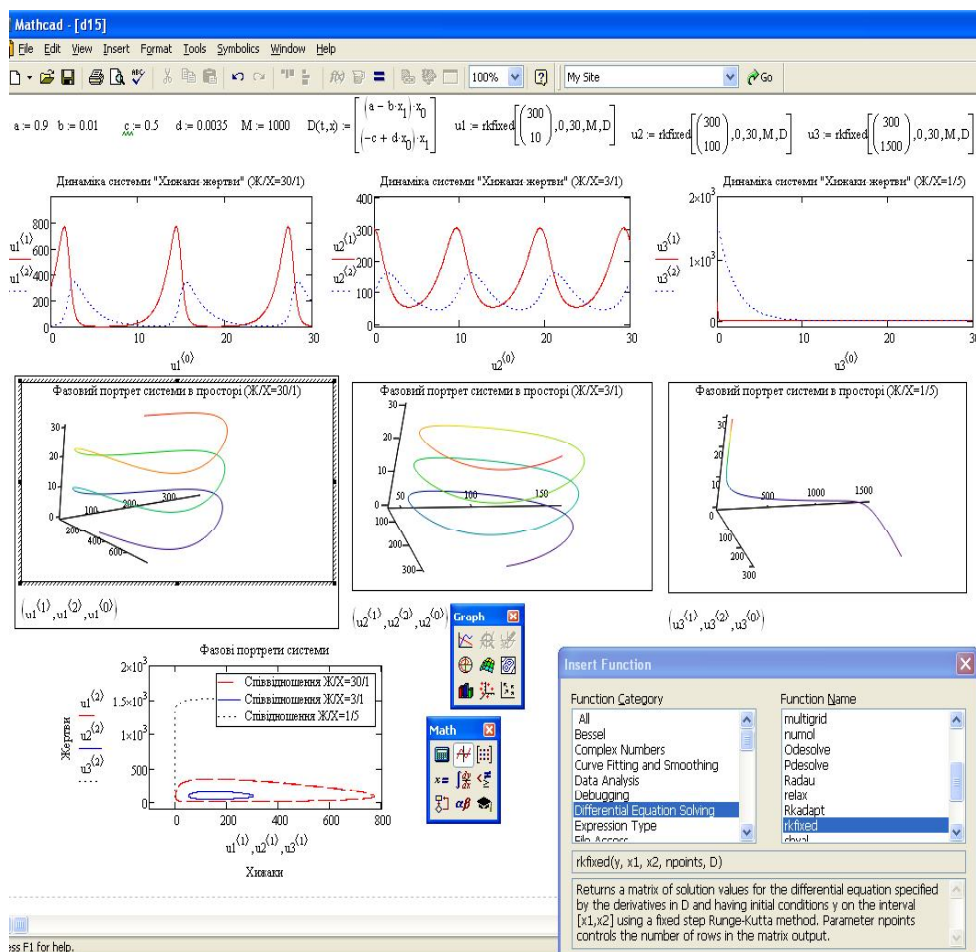

Рис. 1. Модель Вольтера-Лотка

інвестиційні, ділові та технологічні цикли, цикли зайнятості. В економічній теорії

циклічних розв'язків. В межах цих моделей можуть бути пояснені коливання основних макроекономічних змінних: національного доходу, капіталу, зайнятості.

З огляду на проведені дослідження, нами було розширено розділи – «Диференціальні рівняння», «Ряди», зокрема темами – «Системи звичайних диференціальних рівнянь. Модель Вольтера-Лотка» та «Тригонометричні ряди Фур'є».

Можливість візуалізації даних в середовищі Mathcad (Рис.1,2) надала заняттям творчого характеру. Практично на всіх етапах студенти мали змогу самостійно робити «відкриття», бачити графічну ілюстрацію теоретичних викладок.

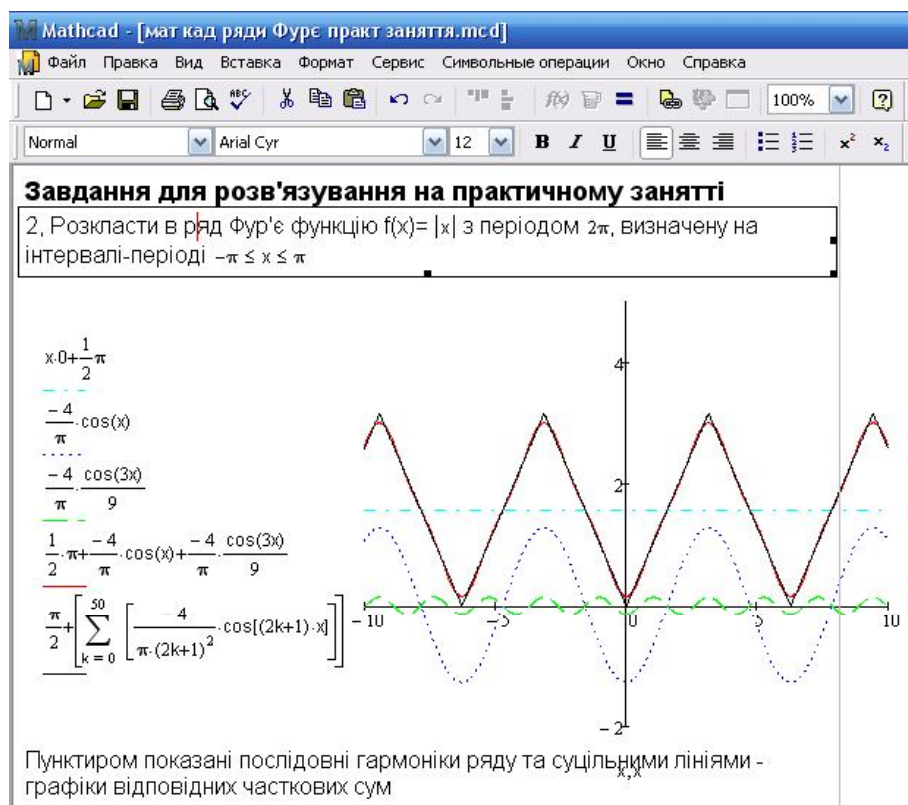

Рис. 2. Візуалізація даних до теми «Ряди Фур'є»

Таким чином вивчення новітніх тенденцій в економіці знайшло віддзеркалення в змісті згаданого дидактичного комплексу підготовки майбутніх фахівців, а саме в досліджуванні та опануванні інноваційних підходів до моделювання циклічних процесів в економіці.

Висновок. Запропонований підхід суттєво оптимізує процес професійної підготовки, оскільки, відбувається ущільнення її змісту, збільшення інформаційної ємності, з'являються широкі можливості для гнучкості та варіативності навчання.

Дидактичний комплекс навчально-методичного забезпечення інтегрованої математичної підготовки фахівців, як основа їхньої професійної підготовки, дозволить майбутнім фахівцям сформувати необхідні компоненти математичного мислення: рівень, кругозір, культуру і методи, що є необхідною умовою для формування їхньої професійної компетентності.

Література:

1. Артеменко І. Економічне мислення як предмет наукового аналізу / Інна Артеменко // Неперервна професійна освіта: теорія і практика: Науково-методичний журнал. – К.: МДГУ, 2003. – Випуск 1. – С.173-177.
2. Свистун В. І. Психолого-педагогічні умови удосконалення економічної підготовки студентів вищих аграрних закладів освіти: дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / Свистун Валентина Іванівна. – К., 1999. – 287 с.
3. Беляева А.П. Интегративно-

Антонина Павловна Беляева. – СПб-Радом : Інститут профтехобразования РАО, 1997. – 226 с.

4. Семин Ю.Н. Теория и технология интеграции содержания подготовки в техническом вузе: Дис... д-ра. пед. наук: 13.00.08 / Семин Юрий Николаевич. – Ижевск, 2001. – 403 с.

5. Собко Я.М. Теоретичні та методичні основи інтегративних курсів у професійно-технічній освіті: Монографія / Ярослав Максимович Собко. – Львів: Сполом, 2007. – 332 с.

6. Чапаев Н. К. Структура и содержание теоретико-методологического обеспечения педагогической интеграции: Дис... докт. пед. наук: 13.00.01 / Чапаев Николай Кузьмич. – Екатеринбург, 1998. – 562 с.

7. Беспалько В.П. Педагогика и прогрессивные технологии обучения / Володимир Павлович Беспалько. – М.: Изд-во ин-та проф. обр.-я, 1995. – 336с.

8. Левчук О.В. Математичний аналіз для економістів-аграріїв. Інтегрований курс / Олена Володимирівна Левчук. – Вінниця: РВВ ВДАУ, 2008. – 141 с.

9. Дубчак В.М. Теорія ймовірностей для економістів-аграріїв: навчальний посібник / В.М.Дубчак, О.В.Левчук. – Вінниця: РВВ ВДАУ, 2005. – 92 с.

10. Дубчак В.М. Математичний практикум для економістів-аграріїв / В.М.Дубчак, О.В.Левчук. Ряди: навчальний посібник. – Вінниця: РВВ ВДАУ, 2007. – 128 с.

11. Дубчак В.М. Математика для абітурієнтів аграрних вищих навчальних закладів: навчально-методичний посібник / В.М.Дубчак, О.В.Левчук. – Вінниця.: РВВ ВДАУ, 2006. – 104 с.

12. Плотинский Ю.М. Математическое моделирование динамики социальных процессов / Юрий Менделеевич Плотинский. – М.:Изд-во Моск.гос. ун-та, 1992. – 130с.

Розкривається сутність та зміст дидактичного комплексу навчально-методичного забезпечення інтегрованої математичної підготовки фахівців, його особливості і характеристики, як засобу оптимізації професійної підготовки.

Ключові слова: інтеграція, математична підготовка, спеціальна підготовка аграрія, економічна підготовка.

Раскрывается сущность и содержание дидактического комплекса учебно-методического обеспечения интегрированной математической подготовки специалистов, его особенности и характеристики, как средства оптимизации профессиональной подготовки.

Ключевые слова: интеграция, математическая подготовка, специальная подготовка агрария, экономическая подготовка.

The essence and contents of the didactic complex of the educational and methodological support of the integrated mathematical preparation of specialists, its features and descriptions as facilities of optimization of professional preparation, opens up.

Key words: the integration, the mathematic preparation, the special preparation of agrarian, the economic preparation.

УДК 372.4

Л. Мерва

ПРОБЛЕМИ ВИЯВЛЕННЯ ТВОРЧОЇ ОБДАРОВАНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

У «Концепції національного виховання» відзначено, що важливою справою освітньо-виховних установ є своєчасне виявлення ранньої обдарованості, забезпечення умов розвитку

завдань намічено забезпечити освітні заклади психологами, створити матеріальну базу (інфраструктуру) для роботи з обдарованими дітьми, запровадити відповідні до поставленої мети навчальні технології [5].

У контексті визначених завдань в Україні за роки незалежності створено окремі освітні заклади інноваційного типу, в яких досить успішно здійснюються пошуки шляхів навчання і виховання інтелектуально-творчої, духовної особистості.

Проте раннє виявлення обдарованості, розпізнавання здібностей кожної дитини необхідне для створення оптимальних умов її розвитку: застосування спеціальних підходів,